

Анонимизиран текст

Превод

C-685/21 – 1

Дело C-685/21

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

15 ноември 2021 г.

Запитваща юрисдикция:

Oberster Gerichtshof (Австрия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

21 октомври 2021 г.

Ищец:

YV

Отвeтник:

Stadtverkehr Lindau (B) GmbH

Oberster Gerichtshof (Върховен съд) [...], по дело със страни: YV [...], ищец в първоинстанционното производство, и Stadtverkehr Lindau (B) GmbH, Линдау, [...] Германия, [...], отвeтник в първоинстанционното производство, с предмет искания за плащане на сумата от 58 710 EUR [...] и за установяване (с цена на иска 10 000 EUR), по извънредната ревизионна жалба на ищеца в първоинстанционното производство срещу определението от 18 март 2021 г. на Oberlandesgericht Innsbruck (Върховен областен съд, Инсбрук), действащ като въззивен съд, по дело № GZ 1 R 5/21a-12, с което е потвърдено определението от 28 декември 2020 г. на Landesgericht Feldkirch (Областен съд, Фелдкирх) по дело № GZ 45 Cg 72/20t-5, [...]

о п р е д е л и:

1. На основание член 267 ДФЕС отправя до Съда на Европейския съюз следния преюдициален въпрос:

Застраховател по смисъла на член 11, параграф 1 и член 13, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (*преработен текст*) ли е и дружество, което действително не е застрахователно дружество, но поради дерогация от задължението за застраховане по смисъла на член 5, параграф 1 от Директива 2009/103/ЕО относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и за контрол върху задължението за сключване на такава застраховка (кодифицирана версия), носи отговорност съгласно приложимото право в качеството на „квази застраховател“ за вредите, причинени от държаните от него моторни превозни средства, както застраховател съгласно разпоредбите на застрахователното право?

2. [...] [спиране на производството по делото]

М о т и в и:

1. Фактическа обстановка

1 На 30 юли 2019 г. ищецът, с местоживееене в съдебния район на първоинстанционния съд, е тежко ранен в Линдау (Германия) при произшествие с автобус, стопанисван от ответника. Ответникът е предприятие за градски обществен транспорт, което съгласно член 2, параграф 5 от германския Pflichtversicherungsgesetz (Закон за задължителното застраховане) е освободено от задължението за сключване на задължителна застраховка „Гражданска отговорност“.

2. Доводи на страните

2 Ищецът иска ответникът да му плати обезщетение за вреди. Спорно е дали австрийските съдилища имат международна компетентност.

3 Ищецът се позовава на член 13, параграф 2 във връзка с член 11, параграф 1, буква б) от Регламент (ЕС) № 1215/2012 (наричан по-нататък „Регламент „Брюксел Ia“). Ответникът наистина не бил застрахователно дружество. Следвало обаче да се има предвид, че съгласно германското право в качеството му на доставчик на комунални транспортни услуги ответникът бил изключен от задължителното застраховане. При това положение съгласно германското право той трябвало да обезщети вредите, попадащи в обхвата на покритието по силата на задължението за застраховане, точно както един застраховател на задължителна застраховка „Гражданска отговорност“. Поради тази причина трябвало да е възможно прекият иск да се предяви в съдилищата, компетентни по дела относно застраховане.

- 4 Ответникът моли искът да бъде отхвърлен. Той твърди, че не е застрахователно дружество, така че разпоредбите относно застраховането, съдържащи се в Регламент „Брюксел Ia“, не били приложими. Дерогирането на задължението за застраховане не променяло с нищо този факт.

3. Досегашното развитие на производството

- 5 Първоинстанционният съд отхвърля иска поради липса на международна компетентност. Според този съд компетентността по член 13, параграф 2 във връзка с член 11, параграф 1, буква б) от Регламент „Брюксел Ia“ обхваща само иски, предявени срещу застрахователно дружество, а не, както в настоящия случай, предявени срещу държателя.
- 6 Въззивният съд потвърждава това решение. Той споделя тезата на първоинстанционния съд, че дело, образувано по предявен срещу държателя на катастрофирало превозно средство иск, не представлява дело относно застраховане по смисъла на Регламент „Брюксел Ia“. За него обстоятелството, че за ответника не е налице задължението за застраховане, не води до различна преценка.
- 7 Oberster Gerichtshof следва да се произнесе по подадената от ищеца ревизионна жалба, с която той иска да бъде постановено решение, с което да се признае компетентността. Освен това ищецът е на мнение, че се прилага правилото за компетентност на съда по местоживеенето на ищеца по член 13, параграф 2 във връзка с член 11, параграф 1, буква б) от Регламент „Брюксел Ia“. Според ищеца съгласно германското право самият ответник следва да обезщети вредите както застраховател поради изключването му от задължението за застраховане; ищецът бил „по-слабата страна“ по смисъла на практиката на Съда на Европейския съюз по отношение на застрахователя. Поради риска от различия в преценката, които в противен случай щели да съществуват, това обстоятелство трябвало да се отчете и при правото относно компетентността.

4. Правна уредба

- 8 4.1. Член 11, параграф 1, буква б) и член 13, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (наричан по-нататък „Регламент „Брюксел Ia“) гласят следното:

Член 11

1. *Срещу застраховател с местоживеене в държава членка може да бъде предявен иск:*

б) в друга държава членка в случай на искове, предявени от притежателя на полицата, застрахования или трето ползващо се лице, в съдилищата по мястото, където ищецът има местоживееене;

Член 13

2. Членове 10, 11 и 12 се прилагат по отношение на искове, предявени от увредената страна пряко срещу застрахователя.

9 Въз основа на тези разпоредби, които са се съдържали още в Регламент (ЕО) № 44/2001 (наричан по-нататък „Регламент „Брюксел I“), в постоянната си практика Съдът на Европейския съюз заключава, че увредената страна може да предяви допустим съгласно приложимото право пряк иск срещу застрахователя на гражданската отговорност на другото участвало в произшествието лице пред съда по собственото му местожителство (C-463/06, *FBTO Schadeverzekeringen*; C-340/16, C-340/16, *MMA IARD*).

10 4.2. Съгласно член 2, параграф 1, точка 5 от германския Pflichtversicherungsgesetz (Закон за задължителното застраховане, наричан по-нататък „dPflVG“) ответникът е изключен от задължителното застраховане. Съгласно тази разпоредба член 1 от dPflVG (тоест изискването за сключване на задължителна застраховка) не се прилага за:

5. юридически лица, които се ползват от покритие по схема за обезщетяване на вреди, пораждащи гражданска отговорност, която схема е освободена от застрахователен надзор съгласно член 3, параграф 1, точка 4 от Versicherungsaufsichtsgesetz (Закон за застрахователния надзор).

11 Тази разпоредба препраща към член 3, параграф 1, точка 4 от германския Versicherungsaufsichtsgesetz (Закон за застрахователния надзор). Съгласно тази разпоредба не подлежат на надзор:

4. неперсонифицираните обединения на общини и сдружения на общини, ако те имат за цел чрез разпределяне да обезщетяват следните видове вреди, произтичащи от рискове за техни членове или за предприятия, стопанисвани за целите на изпълнението на обществени функции, в които даден член или няколко общински членове, или, в случаите на буква b), други органи на местно самоуправление имат дялово участие в размер на най-малко 50 %; [...]

b) вреди, произтичащи от държането на моторни превозни средства;

[...]

12 Тази дерогация по принцип обхваща транспортните предприятия на общини, които не сключват застраховка „Гражданска отговорност“ за превозните си средства, а обезщетяват вреди на разходопокривен принцип, обединявайки

се с други общини, като по този начин разпределят риска помежду им [...]. „Разпределянето на вредите, които поражда гражданска отговорност“, дава право на иск на членовете един спрямо друг; увредената страна няма право на иск срещу това (неперсонифицирано) обединение.

- 13 4.3. При дерогиране на задължението за застраховане член 2, параграф 2 от dPflVG предвижда (Подчертаването е на настоящия съдебен състав):

(2) Държателите на превозни средства, които са освободени от задължението за застраховане съгласно параграф 1, точки 1—5, носят отговорност, освен ако е осигурено покритие по силата на сключена от тях и отговаряща на разпоредбите на този закон задължителна застраховка „Гражданска отговорност“, за вреди от посочения в член 1 вид, причинени на водача или на останалите лица, които биха били покрити от сключена въз основа на този закон застраховка „Гражданска отговорност“, по същия начин и в същия обхват както застраховател при наличието на такава застраховка „Гражданска отговорност“. Задължението е ограничено до размера на определените минимални застрахователни суми. Когато са причинени телесни увреждания или имуществени вреди, държателят на превозното средство носи отговорност към трети лица и в случаите, когато водачът е предизвикал умишлено и неправомерно настъпването на събитието, за което той носи отговорност по отношение на тези трети лица. Член 12, параграф 1, изречения 2—5 се прилага по аналогия. Разпоредбите на членове 100—124 от Versicherungsvertragsgesetz (Закон за застрахователните договори) и на членове 3 и 3b, и Kraftfahrzeug-Pflichtversicherungsverordnung (Наредба за задължителното застраховане на моторни превозни средства) се прилагат по аналогия. Ако изпълнява задължения по първо изречение, държателят на превозното средство може, като прилага по аналогия членове 116 и 124 от Versicherungsvertragsgesetz (Закон за застрахователните договори), да иска възстановяване на сумите на направените разходи, в случай че при наличие на застраховка застрахователят не би бил длъжен да плати обезщетение за вреди на водача или на друго съзастраховано лице; изключена е всякаква възможност за държателя да предявява други искове срещу тези лица.

- 14 Ето защо в резултат от дерогирането на задължението за застраховане държателят отговаря за вредите, причинени на увредената страна, подобно на застраховател на гражданска отговорност и поради това в Германия е наричан „квазизастраховател“, „вътрешнофирмен застраховател“ или „самозастраховател“. Тази отговорност допълва отговорността в качеството на водач и замества съществуващата в останалите случаи отговорност на застрахователя на гражданска отговорност [...].

- 15 4.4. Правилото относно дерогирането на задължението за застраховане в член 2 от dPflVG се основава на член 5, параграф 1 от Директива 2009/103/ЕО относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и за контрол върху задължението за сключване на такава застраховка (наричана по-нататък „Директива 2009/103/ЕО“). Тази разпоредба гласи (подчертаването е на настоящия съдебен състав):

1. Всяка държава членка може да предвиди дерогация от разпоредбите на член 3 по отношение на определени физически или юридически лица, публични или частни, като списък на тези лица се изготвя от съответната държава и се съобщава на останалите държави членки и на Комисията.

В този случай държавата членка, която предвижда тази дерогация, предприема подходящи мерки, за да гарантира обезщетяване на всички вреди, причинени на нейна територия и на територията на други държави членки от превозни средства, принадлежащи на такива лица.

По-конкретно, тя определя орган или организация в държавата, в която е настъпило на застрахователното събитие, който(която) отговаря за обезщетяването на увредените лица в съответствие със законодателството на тази държава в случаите, когато не се прилага член 2, буква а).

Тя предава на Комисията списъка с лица, освободени от задължителна застраховка, както и на органите или организацията, натоварени с изплащането на обезщетение.

Комисията публикува този списък.

5. По преюдициалния въпрос

- 16 5.1 От ясната формулировка на член 10 и сл. от Регламент „Брюксел I“ следва, че в техния обхват попадат само „дела във връзка със застраховане“. Това се отнася и за прекия иск срещу застрахователя на гражданска отговорност съгласно член 13, параграф 2 във връзка с член 11, параграф 1, буква б) от Регламент „Брюксел I“. Ето защо тази разпоредба не следва да се прилага към искове, предявени срещу държателя (OGH [Oberster Gerichtshof] [Върховен съд, Австрия], дело номер 2 Ob 189/18k SZ 2018/89; в крайна сметка същото становище застъпва и BGH [Bundesgerichtshof] [Федерален върховен съд, Германия, дело номер VI ZR 279/14]). Този извод е в съответствие и с подчертаната от Съда на Европейския съюз цел на специалните правила за компетентност по дела във връзка със застраховане, а именно да се предостави на (съответната) насрещна страна по делото срещу застрахователя в качеството ѝ на обичайно по-слабата страна защита

въз основа на специалните правила за компетентност (C-412/98, *Groupe Josi*, т. 64; C-463/06, *FBTO Schadeverzekeringen*, т. 28; C-340/16, *MMA IARD*, т. 28; C-106/17, *Hofsoe*, т. 40).

- 17 5.2. По настоящото дело обаче ищецът не предявява иск срещу ответника в качеството му на държател на моторното превозно средство. Напротив, ищецът се позовава на факта, че поради дерегирането на задължението за застраховане съгласно германското право ответникът е длъжен да обезщети вредите както застраховател на гражданска отговорност. По-конкретно съгласно член 2, параграф 2 от dPflVG разпоредбите на германския Gesetz über den Versicherungsvertrag (Закон за застрахователните договори, наричан по-нататък „VVG“), които се отнасят до застраховката „Гражданска отговорност“ (членове 100—112 VVG) и до задължителното застраховане (членове 113—124 от VVG), трябва да се прилагат по аналогия.
- 18 5.3. При това положение възниква въпросът дали в случая е приложима съдебната компетентност по член 13, параграф 2 във връзка с член 11, параграф 1, буква б) от Регламент „Брюксел I“.
- 19 (а) Граматическото тълкуване на посочените разпоредби би могло да доведе до извода, че за „застраховател“ трябва да се считат само лицата, които действително упражняват дейността на застрахователно дружество. Настоящият случай не е такъв, тъй като самият ответник носи отговорност като застраховател, но не предоставя застрахователни услуги на други лица. Поради тази причина би могло да се приеме също така, че увредена при произшествие страна не е „обичайно“ по-слабата страна спрямо ответника, който е дружество с ограничена отговорност, предоставящо градски транспортни услуги.
- 20 (б) Следва обаче да се има предвид, че текстът на член 13, параграф 2 във връзка с член 11, параграф 1, буква б) от Регламент „Брюксел I“ не изключва възможността под „застраховател“ да се разбира всяко лице, което съгласно приложимото (в случая германското) право носи отговорност съгласно правилата на застрахователното право.
- 21 Тази теза се подкрепя от систематичното тълкуване: както задължението за застраховане по Директива 2009/103/ЕО, така и компетентността на съда по местоживееене на ищеца по член 13, параграф 2 във връзка с член 11, параграф 1, буква б) от Регламент „Брюксел I“ служат в еднаква степен на защитата на увредената страна: целта на задължението за застраховане е да гарантира, че увредената страна ще получи обезщетение независимо от финансовото положение на причинителя на вредите. Компетентността на съда по местоживееене на ищеца има за цел да улесни упражняването на правото на иск в случаите с трансграничен елемент. Ето защо тези разпоредби на правото на Съюза са свързани от материална гледна точка и поради това — съгласувани.

- 22 Член 5, параграф 1 от Директива 2009/103/ЕО понастоящем позволява на държавите членки да предвидят дерогации от задължението за застраховане, но те трябва да гарантират, че увредените страни все пак ще получат обезщетение. В основата на това изискване явно е преценката на европейския законодател, че дерогирането на задължението за застраховане не бива да води до поставяне на пострадалите при произшествие в по-неблагоприятно положение. Това изискване е транспонирано в германското право (що се отнася до разглежданата в настоящия случай хипотеза), като а) дерогацията от задължението за застраховане изисква да е налице покритие на риска чрез „поправяне на вредите, които пораждат гражданска отговорност“, произтичащо от облигационно правоотношение, така че за увредената страна да не съществува, какъвто е случаят с покритието от застраховка, риск от несъстоятелност на причинилото вреди лице, и б) за увредената страна е налице възможност да предяви иск срещу изключения от задължението за застраховане държател като срещу застраховател. Следователно от материалноправна гледна точка защитата на увредената страна е гарантирана и в хипотезата на дeroгиране на задължението за застраховане, и то независимо дали увредената страна е установена в Германия или в друга държава.
- 23 За разлика от това, ако член 13, параграф 2 във връзка с член 11, параграф 1, буква б) от Регламент „Брюксел I“ се тълкува в смисъл, че в техния обхват попадат само исковете, предявени срещу застрахователни дружества, в случаите с трансграничен елемент дeroгирането на задължението за застраховане би застрашило защитата на увредената страна, основана на правилата за компетентност. Това би означавало, че в настоящия случай възможността да се упражни правото на иск пред съд по местоживеенето на ищеца ще зависи от това дали другата участвала в произшествието страна е пътнически автобус, който има застраховка „Гражданска отговорност“, или автобус за градски транспорт, който е изключен от задължението за застраховане. По този начин съществуващата иначе съгласуваност на разпоредбите относно задължението за застраховане и относно международната компетентност би се загубила.
- 24 Ето защо е логично изискването, включително въз основа на закрепения в правото на Съюза принцип на съгласуваност, посочената преценка на законодателя, залегнала в основата на член 5, параграф 1 от Директива 2009/103/ЕО, да се отчита и при тълкуването на член 13, параграф 2 във връзка с член 11, параграф 1, буква б) от Регламент „Брюксел I“. Поради това и в настоящия случай дeroгирането на задължението за застраховане не би следвало да води до поставяне на пострадалия при произшествието в по-неблагоприятно положение. Това изискване би могло да се приложи по настоящото дело, като за „застраховател“ се счита всеки, който в случай на дeroгиране на задължението за застраховане съгласно приложимото право е длъжен да обезщетява вреди както един застраховател.

- 25 В този контекст ищецът действително би могъл да се счита и за (обичайно) „по-слабата страна“ по смисъла на практиката на Съда на Европейския съюз. Наистина, възможно е ответникът, за разлика от застрахователно дружество, да не разполага със собствена организация за уреждане на претенции за обезщетение за вреди. „Обезщетяването на вреди, които поражда гражданска отговорност“ (т.е. разпределянето на риска между няколко общини) обаче му позволява да изплати обезщетение и за вреди в голям размер, без това да застрашава икономическото му съществуване. Това означава, че от икономическа гледна точка ответникът се намира в положението на много по-силна страна в сравнение с обичайно пострадал при произшествие, който зависи от обезщетението.
- 26 5.4. С оглед на последните съображения Oberster Gerichtshof (Върховен съд) е склонен по-скоро да приеме, че компетентността на съда по местоживееене на ищеца по член 13, параграф 2 във връзка с член 11, параграф 1, буква б) от Регламент „Брюксел I“ би следвало да е приложима и в настоящия случай. Възможно е обаче и различно тълкуване. Ето защо в качеството си на последна инстанция Oberster Gerichtshof е длъжен да отправи преюдициално запитване.

6. Спиране на производството по делото.

[...]

Oberster Gerichtshof (Върховен съд)

Виена, 21 октомври 2021 г.

[...]